

Päritoluteave toidu märgistusel ja toidualases teabes

Päritoluriik või lähtekoht tuleb teatada juhul, kui selle puudumine võib ostjat toidukauba päritolu suhtes eksitada ning teatud toidugruppide puhul, millele on kehtestatud toidualase teabe esitamise erinõuded.

Toidu müügi pakendi märgistusel esitatakse:

- toidu päritoluriik või lähtekoht (ehk piirkond) järgmistel juhtudel:
 - kui selle puudumine võib tarbijat eksitada;
 - teatud toidugruppide puhul, mida käsitatakse alljärgnevalt.
- toidu põhikoostisosa päritoluriik või lähtekoht juhul, kui toidu päritoluriik või lähtekoht on märgitud ja see ei ole sama mis toidu põhilisel koostisosal.

Müügi pakendisse pakendamata toidu (nt kaupluses ostja enda kaalutud pähklid või kommid), **ostja soovil pakendatava toidu** (nt kaupluses ostja soovil pakendatavad salatid ja vorstid) ja **kaupluses vahetult müügi pakendatud toidu** (st kaup on tarbija juuresolekuta kaupluses pakendatud) müügi kohas peab esitama päritoluriigi või lähtekohta juhul, kui selle puudumine võib tarbijat eksitada, ja teatud toidugruppide puhul (mida käsitatakse alljärgnevalt).

Käitleja nimi või ärinimi ja aadress (st andmed Euroopa Liidu liikmesriigis asutatud valmistaja, pakendaja või müüja kohta, või kui nimetatud käitleja ei ole asutatud Euroopa Liidus, siis EL turule importija kohta) ei ole käsitav päritoluteabena. Seda ka juhul, kui aadress sisaldab riigi nimetust. Nimetatud teabe esitamise eesmärgiks on anda tarbijale informatsiooni selle kohta, kuhu pöörduda küsimustega toote kohta, kui tal peaks erinevatel põhjustel selle järele vajadus tekkima.

Toidu päritoluriigiks peetakse riiki, kus toit on toodetud või töödeldud-valmistatud. Töötlemata toidu (värske liha, kala, seemned, marjad, köögiviljad jne) puhul on päritoluriigiks riik, kus toit on toodetud ja teiste toitude puhul on päritoluriigiks riik, kus toit on töödeldud või valmistatud.

Töötlemiseks ei peeta toidu pakendamist, sorteerimist, puhastamist, jahutamist, koorimist, viilutamist, hakkimist, peenestamist, jahvatamist, tükeldamist, külmutamist, sulatamist või muud vähetähtsat käsitlemist, sest need ei muuda toitu olulisel määral. Vähetähtis käsitlemine (näiteks marjade külmutamine) ei muuda toote päritoluriiki. Kui põllumajandustoodete suhtes teostatakse sellist vähetähtsat käsitlemist teises riigis, peetakse põllumajandustoodete päritoluriigiks riiki, kus see on algselt toodetud. Lihatoodete (näiteks vorstid, singid) puhul on päritoluriigiks riik, kus lihatoode on valmistatud.

Toidu märgistamise, sh päritoluriigi esitamise üldine põhimõte on, et märgistus (toidualane teave) ei tohi tarbijat eksitada.

Eksitamisevõimaluse hindamisel tuleb arvestada tervikut: kogu pakendi märgistust, kaubamärke, logosid ja pilte ning ka toote turustamise aega. Kui toidu pakendil olevast ettevõtja nime, logo esitusest või muust märkest võib saada eksitava ettekujutuse toote päritolu kohta, tuleb toidu tegelik päritoluriik või lähtekoht esitada nii selgelt, et ei tekiks segaduse ohtu.

Päritolu märgistuseks piisab **päritoluriigi nimest** või **üldiselt tuntud riiginime lühendist** või **lähtekohast**.

Päritoluriigi nime asemel võib erandjuhul kasutada ka **üldtuntud lühendeid**. Näiteks: Ameerika Ühendriigid – USA.

Päritoluriigi asemel võib esitada sellest väiksema päritolupiirkonna ehk **lähtekoha** – riigi piirkonna või osariigi, kui see on üldtuntud. Näiteks: Šotimaa, Sitsiilia, Kalifornia. Riigist suurem territoorium nagu Euroopa Liit on samuti lähtekoht, mida võib üldjuhul müügi pakendil esitada, kuid teatud toidugruppide puhul ei ole selle esitamine lubatud, kuna see ei anna piisavalt täpset teavet toidu päritolu kohta.

Päritoluriigi märgistamiseks ei ole lubatud alljärgnevad esitusviisid:

- Päritoluriik: RSA (ei ole üldtuntud lühend)
- Made in Europe (ebatäpne päritolupiirkond)
- Euroopa Liit – teatud toidugruppide puhul, kus peab erinõuete kohaselt esitama toidu päritolu riigi täpsusega

Põllumajandussaaduste puhul võib tarbija vastavalt pakendaja või müüja nime ja aadressi alusel ekslikult arvata, et toode on ka toodetud samas riigis, kus see on pakitud. Puu- ja köögiviljade turustamisstandardi kohaselt peab värske puu- ja köögiviljade puhul esitama päritoluriigi nii müügi pakendil kui ka lahtiselt müüdava toidu müügi kohas. Täpset teavet turustamisstandardite kohta leiate [Põllumajandusameti kodulehelt](#).

Veiseliha päritolureeglid, mis on sätestatud EL määrustes ([EÜ nr 1760/2000](#) ja ([EÜ nr 1825/2000](#), hõlmavad värsket, jahutatud ja külmutatud veise- ning vasikaliha ning veiselihast ja vasikalihest hakkliha. Töödeldud tooted ja tooted, mis sisaldavad veise- või vasikaliha (näiteks vorstid, pirukad) ei ole kaetud nende määrustega. Nimetatud EL määrustega hõlmatud toodete puhul peab märgistusel selguma, millistes riikides on loom sündinud, peetud, tapetud ning liha lõigatud/tükeldatud. Kui loom on sündinud, peetud ja tapetud ühes ja samas riigis (ühes ja samas liikmesriigis või ühes ja samas kolmandas riigis¹), võib märgistusel kirjutada üldiselt "Päritolu: (riigi nimi)". Kui kolmandast riigist pärit liha puhul ei ole kättesaadav kogu teave, võib märgistusel kirjutada "Päritolu: ELi mittekuuluvad riigid" ja "Tapetud: (kolmanda riigi nimi)". Veisehakkliha puhul esitatakse riik või riigid, kus loom on tapetud ja kus hakkliha on valmistatud. Päritoluriikide (sündinud, peetud, tapetud) nimed esitatakse, kui need ei ole samad nagu valmistajariik. Kui veis on sündinud, peetud ja tapetud väljaspool Euroopa Liitu, siis kirjutatakse hakkliha märgistusele "Päritolu: ELi mittekuuluvad riigid". Eelnimetatud teabe peab esitama ka müügi pakendisse pakendamata toidu müügi kohas.

Sea-, lamba-, kitse- ja kodulinnuliha (värske, jahutatud ning külmutatud) puhul on päritoluriigi esitamine kohustuslik vastavalt EL määrusega ([EL nr 1337/2013](#)). Müügi pakendi märgistusel esitatakse: „Kasvatatud: (liikmesriigi või kolmanda riigi nimi)“ ja „Tapetud: (liikmesriigi või kolmanda riigi nimi)“. Kui käitleja tõendab, et liha on saadud loomalt, kes sündis, kasvatati ja tapeti ühes liikmesriigis või kolmandas riigis*, võib kasvatamise ja tapmise info asendada väljendiga „Pärit: (liikmesriigi või kolmanda riigi nimi)“. Erandiks on kolmandatest riikidest pärit liha, mille puhul võib päritolu esitada kujul „Kasvatatud kolmandas riigis“ ja „Tapetud: (liikmesriigi või kolmanda riigi nimi)“. Lisaks on erandiks hakkliha ja lihalõikmed, kus piisab üldisest infost EL või kolmanda riigi kohta ning täpset riiki ei pea esitama. Eelnimetatud teabe peab esitama ka müügi pakendisse pakendamata toidu müügi kohas.

Kalandustoodete (eluskala; värske, jahutatud või külmutatud kala, kalaliha või kalahakkliha; kuivatatud, soolatud või soolvees kala; suitsukala; kalajahu; limused, veeselgrootud, koorikloomad) müügi kohas, pakendi märgistusel ja kaubaga kaasneval äridokumendil peab esitama lisaks liigi tootenimetusele ja teaduslikule nimele tootmismeetodi (st püütud merest või mageveest või on kasvatatud), püügi vahendi liigi ja püügi piirkonna nime vastavalt EL määrusele ([EL nr 1379/2013](#)). Merest püütud kala puhul

¹ Euroopa Liidu väline riik

kasutatakse püügipiirkondade tähistamisel FAO püügipiirkondi (Läänemeri on näiteks FAO piirkonna 27 III d alapiirkond). Siseveest/mageveekogust (jõesed, järved) pärit kalandustooted peavad olema märgitud päritoluriiki ja veekogu, kust kõnealune kalandustooted pärineb. Kasvandusest pärit vesiviljelustoodete puhul peavad olema märgitud päritoluriik.

Viinamarjadest valmistatud veinide märgistustel peavad olema lähtekoht vastavalt EL määrusele ([EL nr 1308/2013](#)).

Kanamunade puhul kehtib EL määrus ([EÜ nr 589/2008](#)), mille kohaselt saab EL siseselt tuvastada päritoluriigi tootjakoodi kaudu. Nimetatud määruse järgi tuleb munad märgistada tootjakoodiga, mis koosneb lindude pidamisviisist (numbrid 0–3), tootja riigi koodist (EE - Eesti) ja ettevõtte eraldusnumbrist (seotud tootmiskohaga ja selle annab Eestis välja PRIA). Kolmandatest riikidest imporditud munade pakenditel peavad olema päritoluriik.

Mee märgistamist hõlmab Põllumajandusministri 20. novembri 2014. a määrus nr 104 "[Mee koostis- ja kvaliteedinõuded ning toidualase teabe esitamise nõuded](#)". Vastavalt nimetatud määruse nõuetele peavad mee märgistusel esitama päritoluriigi või -riigid, kus mesi on korjatud. Kui mesi pärineb mitmest Euroopa Liidu liikmesriigist või väljaspool Euroopa Liidu tolliterritooriumi asuvast riigist, võib päritoluriigi nime asendada ühega järgmistest märgetest:

- "Euroopa Liidust pärit mee segu";
- «väljastpoolt Euroopa Liitu pärit mee segu»;
- «Euroopa Liidust ja väljastpoolt Euroopa Liitu pärit mee segu».

Toidu põhikoostisosa(de) päritolu esitamine on kohustuslik juhul, kui toidu päritoluriik või lähtekoht on märgitud ja see ei ole sama mis toidu põhilisel koostisosal.

EL määruse ([EL nr 1169/2011](#)) artikli 26 lõike 3 kohaselt tuleb juhul, kui toidu päritolu on märgitud ning see ei ole sama mis toidu põhilise koostisosa oma, märkida ka põhilise koostisosa päritolu või osutada sellele, et põhilise koostisosa päritolu on toidul märgitust erinev. Täpsemad nõuded on sätestatud Euroopa Komisjoni rakendusmääruses ([EL 2018/775](#)), mida selgitavad [Euroopa Komisjoni juhend](#) ja [Eesti juhend](#).